

UWAGA!

Wyjątkową pisownię ma partykuła NAPRAWDĘ, która teoretycznie jest połączeniem przyimka i rzeczownika, ale piszemy ją ŁĄCZNIE. Można spróbować to zapamiętać wzrokowo, zestawiając z drugim wyrażeniem często sprawiającym problemy – NA PEWNO. Zauważcie, że jeśli każdą literkę napiszemy osobno w kratkach, wyrazy te zajmują tyle samo miejsca.

N	A			P	E	W	N	O
N	A	P	R	A	W	D	Ę	

! bez wątpienia do widzenia	nad wyraz na co dzień	w ogóle po południu	w poprzek na skutek
	↓	↓	↓
ale:	codziennie	popołudnie	wskutek

Łącznie

Z innymi przyimkami:

ponad poza tym poprzez pomiędzy spomiędzy
spod sponad spoza sprzed znad zza

Z członami -koło, -bok, -czas, -dług, -śród, -miast, -wnątrz:

obok podczas według pośród
zamiast wewnątrz dookoła → ale: w koło

! popołudnie przedwczoraj	wcale wkrótce	wskutek zniecka
---------------------------------	------------------	--------------------

nie- nie

Pisownia NIE z różnymi częściami mowy przysparza wiele problemów, ale i na nią można znaleźć sposoby.

Najprościej zapamiętać takie uproszczone wyjaśnienie:

Łącznie z nazwami osób/rzeczy i ich cech

Partykułę NIE- piszemy łącznie z rzeczownikami i wyrazami, które je określają, czyli przymiotnikami i imiesłowami przymiotnikowymi (z końcówkami -ąca, -ący, -ące, -ny, -na, -ne, -ta, -ty, -te; **zazwyczaj nie stawiamy przed nimi przecinka**).

(przymiotnik) (rzeczownik)

(przysłówek)

Niemłody nieprzyjaciel zachował się **niewłaściwie**.

(imiesłów przymiotnikowy)

(rzeczownik)

Niesprzątające dziecko zrobiło **nieporządek**.

Rozdzielnie z określeniami „czasownikowymi”

Partykułę NIE piszemy rozdzielnie z czasownikami i ich formami nieosobowymi, a także imiesłowami przysłówkowymi (z końcówkami -ąc, -wszy, -wszy; imiesłowy te w zdaniu zachowują się jak czasowniki i **wymagają oddzielenia przecinkiem**).

(czasownik) (imiesłów przysłówkowy)

Nie przytyję, nie jedząc słodczy.

(nieosobowa forma
czasownika)

(bezokolicznik)

Nie ogłoszono, by nie tańczyć.

Nazwiska i nazwy postaci fikcyjnych lub historycznych

Nazwy pospolite w funkcji nazw postaci literackich piszemy wielkimi literami:

Mały Książę	Hrabia	Cześni k
Pan Samochodzik	Prosiaczek	Królik

ale nazwy istot fantastycznych lub ze świata wierzeń religijnych:

krasnołudek	wróżka	smok	hobbit
smerf	wiedźma	ufołudek	muza
duch	anioł	diabeł	bogowie

Jeżeli w przydomku znajduje się przyimek, to piszemy go małymi literami: **Maćko z Bogdańca** **Jan bez Ziemi**

Uwaga!

Baba-Jaga – wiedźma z bajki

ale: **baba-jaga** – przenośnie o niesympatycznej kobiecie

Casanova – autor pamiętników żyjący w XVIII w.,
opisujący swoje podboje miłosne

ale: **casanova** – uwodziciel

Bóg – w wierze monoteistycznej

ale: **bóg** – w wierze politeistycznej

Judasz – postać biblijna

ale: **judasz** – otwór w drzwiach służący do obserwacji

Wandal – członek hist. plemienia germańskiego

ale: **wandal** – ktoś niszczący cudzą własność

Zestawienia podobnych lub odmiennych

Jest wiele wyrazów, których nie podkreśli nam słownik z edytora tekstu. Są to tzw. wyrazy homofoniczne – wymawiamy je tak samo, ale mają różną pisownię i znaczenie. Naukę może ułatwić zestawienie ich w pary.

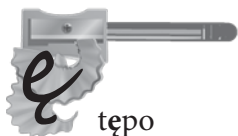
żuć (gumę) – rzuć (piłkę)

mażę (kredkami) – marzę (o wakacjach)

ważę (się na wadze) – warzę (piwo)

każę (komuś coś zrobić; od słowa: kazać)

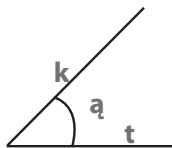
– karzę (kogoś za coś; od słowa: kara)

tępo

(ale: temperówka)

– tempo

kąt

– (tych bankowych) kont

ląd

– lont

jeżyk

– jerzyk